
SYNNINPÄÄSTÖ KUNNANVOUDILLE

Kunnallisverotuksen taso ei nostata kapinaa;
verotaakan kasvattamista vastustetaan

SARIANNA TOIVONEN

- Kunnallisverotuksen taso ei herätä suomalaisissa suuria intohimoja. Kansasta 50 prosenttia pitää oman kunnan kunnallisverotusta sopivana suhteessa palveluiden määrään ja laatuun.
- Vaikka sosiaali- ja terveystalouden uudistus lohkaisee kuntien palveluista ja vastuista ison osan, suomalaiset pitävät todennäköisenä, että kuntien verotaso nousee myös muutoksen jälkeen.
- Vain 20 prosenttia kyselyyn vastanneista olisi halukas henkilökohtaisesti maksamaan nykyistä enemmän veroja. Periaatteellisella tasolla enemmistö suosisi jatkuvien veronkiristysten sijaan julkisen talouden tehostamista.

Puolet suomalaisista pitää oman kuntansa verotaso sopivana. Kolmannes arvioi kunnallisverojensa tason olevan korkea suhteessa kunnan palveluiden määrään ja laatuun. (Kuvio 1.)

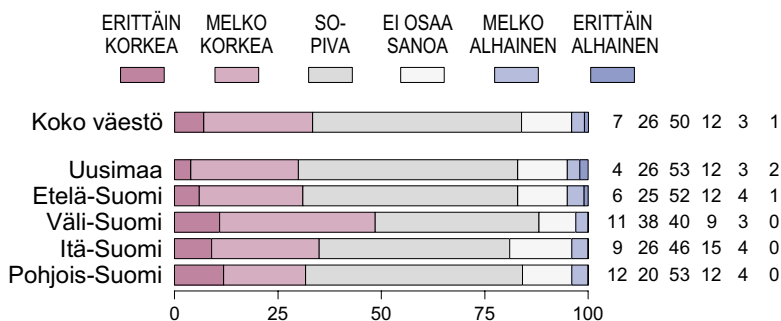
Alueittain tarkasteltuna kriittisimmät arviot kunnallisveron tasosta annetaan Väli-Suomessa eli Keski-Suomen, Vaasan rannikkoseudun sekä Etelä- ja Keskipohjanmaan alueella. Väli-Suomessa vain 40 prosenttia vastanneista arvioi, että kuntaverotaso on sopivalta tasolla. Itä-Suomessakin kunnallisverotuksen tasoa moititaan hieman enemmän kuin Pohjois- tai Etelä-Suomessa.

Näitä mielipide-eroja selittänee oman kunnan keskimääräistä korkeampi verotaso. Kun kaikissa maan kunnissa kunnallisvero vaihtelee 17 ja 22,5 prosentin välillä, Väli-Suomessa esimerkiksi Etelä- ja Keski-Pohjanmaan maakunnissa keskimääräinen veroprosentti ylittää 21 prosenttia. Sama 21 prosentin keskimääräinen raja ylittyy Itä-Suomessa esimerkiksi Etelä-Savon ja Kainuun maakunnissa.¹

Suomalaiset ilmoittavat olevansa kiinnostuneita oman kuntansa verotasosta, mikä ei ole yllättävää. Kunnallisvero ja arvonlisävero ovat verotulojen lähteinä merkittävimmät yksittäiset verolajit, ja niitä kumpaakin peritään vuositasolla noin 18 miljardia euroa.²

Henkilökohtaisesti itselleen tärkeänä asiana kunnallisveron tasoa pitää 47 prosenttia vastanneista. Kuitenkin jopa 38 prosenttia vastaa-

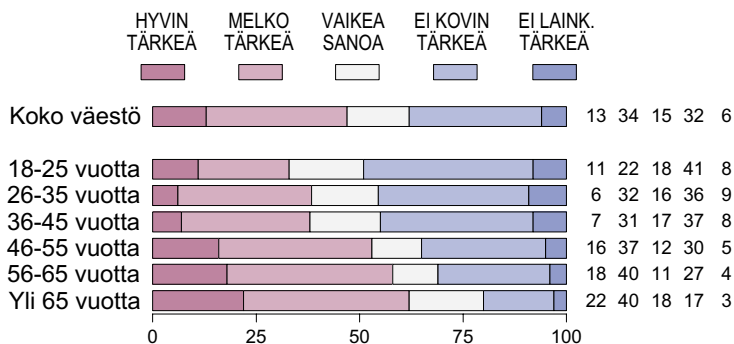
Kuvio 1. Mitä mieltä on kunnallisverotuksen tasosta omassa kunnassa suhteessa palvelutason? (%)



jista viittaa kuntaveroprosentille kintaalla ja arvioi, ettei sen taso ole kovin tai lainkaan tärkeä. (Kuvio 2.)

Mitä iäkkäämpi vastaaja, sitä tärkeämpänä kunnallisverojen tasoa henkilökohtaisesti pidetään. Erot voivat selittyä sillä, että verotuksen progressio kiristyy usein yli 45-vuotiailla, kun palkkatuloissa alkaa näkyä kokemuslisä. Yli 45-vuotiaista 53 prosenttia pitää kunnallisverotuksen tasoa hyvin tai melko tärkeänä ja yli 65-vuotiaista jopa 62 prosenttia.

Kuvio 2. Kuinka tärkeä asia oman kunnan kunnallisveron taso on itselle henkilökohtaisesti (%)

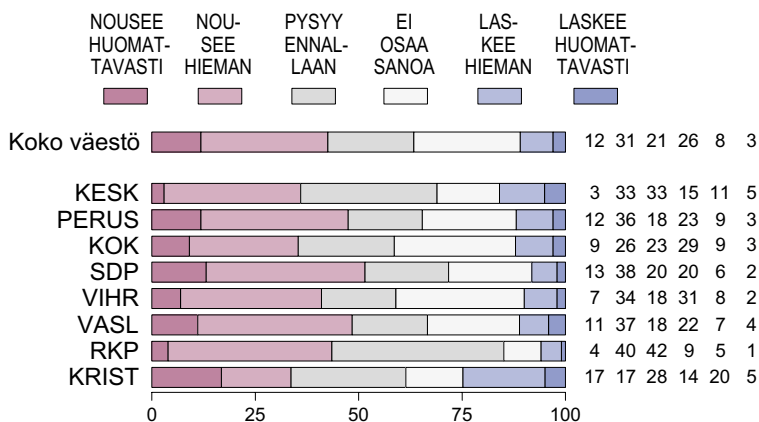


KIRISTYVÄÄ SOTE-SIIRTYMÄN JÄLKEEN

Suomalaiset uskovat, että kunnallisverotus kiristyy sosiaali- ja terveyspalveluiden uudistuksen jälkeen. Uudistus leikkaa vuodesta 2019 kuntien vastuista noin 18 miljardia euroa, mikä tietää kunnallisveroon keskimäärin 12,3 prosenttiyksikön alennusta.³

Vaikka kuntien vastuut supistuvat, vain 11 prosenttia kyselyyn vastanneista arvioi, että oman kunnan verotus laskee sote-ratkaisun jälkeen. 43 prosenttia kyselyyn vastanneista arvioi, että oman kunnan verotus nousee huomattavasti tai hieman. 21 prosenttia arvioi, että verotus pysyy ennallaan (kuvio 3).

Kuvio 3. Miten kunnallisverotus kehittyy sote-ratkaisun jälkeen tulevina vuosina omassa kunnassa? (%)



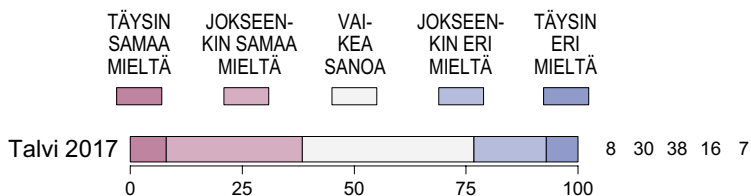
Vankimmin kuntaverotuksen kiristymiseen uskovat sosiaalidemokraatteja, perussuomalaisia ja vasemmistoliittoa äänestävät. Heistä 48–51 prosenttia arvioi kunnallisverojen tulevaisuudessa nousevan. Kokoomusta, keskustaa ja kristillisdemokraatteja äänestävistä samalla kannalla on 34–36 prosenttia.

Sote-uudistus tekee valtiosta paljon vartijan, sillä maakunnilla ei ole verotusoikeutta. Maakunnat järjestävät sote-palvelut, mutta valtio rahoittaa ne.

Näin valtio voi kontrolloida maakuntien rahankäyttöä ja veroasteen kehitystä. Maakuntiin kuitenkin valitaan vaaleilla päättäjät, joten vastuu toiminnasta ja sen rahoituksesta etäännyvät toisistaan. Olisiko siis oikein, että maakunnat voisivat myös päättää soten rahoittamiseen tarvittavista veroista?

Kysymys on kansalle vaikea, eikä kovin vahvaa näkemystä löydy: 38 prosenttia sanoo ”vaikea sanoa”, 38 prosenttia kannattaa maakuntien verotusoikeutta ja 23 prosenttia vastustaa. (Kuvio 4.)

Kuvio 4. ”Koska maakunnat päättävät jatkossa sosiaali- ja terveydenhuollosta, olisi oikein, että maakunnat saisivat myös päättää soten rahoittamiseksi tarvittavien verojen määrästä”

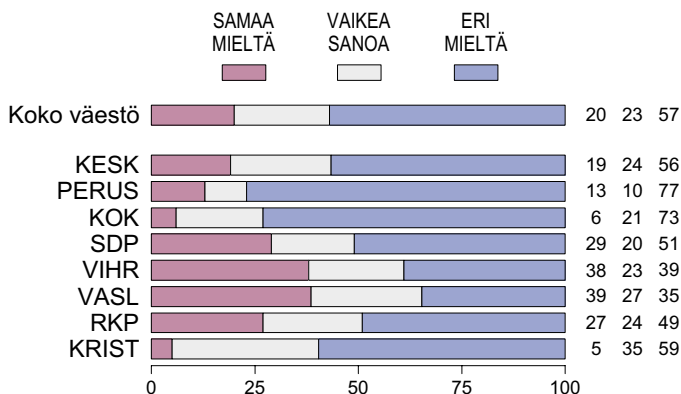


LISÄVEROJA VASTUSTETAAN

Enemmistö suomalaisista ei haluaisi lisätä omaa verotaakkaansa. Väitteen ”Maksaisin henkilökohtaisesti mielelläni nykyistä enemmän veroja” torjuu 57 prosenttia vastanneista. Vain 20 prosenttia suomalaisista olisi valmis maksamaan henkilökohtaisesti nykyistä enemmän veroja. (Kuvio 5.)

Kun sama väite esitettiin ennen eduskuntavaaleja vuonna 2015, verotaakan kasvattaminen torpattiin vielä ponnekkaammin. Silloin 65 prosenttia vastanneista vastusti lisäveroja.

Kuvio 5. ”Maksaisin henkilökohtaisesti mielelläni nykyistä enemmän veroja” (%)



Eduskuntavaalien jälkeen Juha Sipilän (kesk.) hallitus kirjasi ohjelmaansa, että kokonaisveroaste ei nouse, vaan hallitus pyrkii sopeuttamaan julkista taloutta menosäästöillä ja vauhdittamaan talouskasvua rakenteellisilla uudistuksilla.

Hallitusohjelman verolinjauksella on siis yhä kansan enemmistön tuki. Vähiten valmiutta henkilökohtaisen verotaakkansa kasvattamiseen on nimenomaan hallituspuolueiden äänestäjillä: Kokoomusta äänestäväistä vain 6 prosenttia maksaisi mielellään nykyistä enemmän veroja. Perussuomalaisten parissa luku on 13 ja keskustan 19 prosenttia.

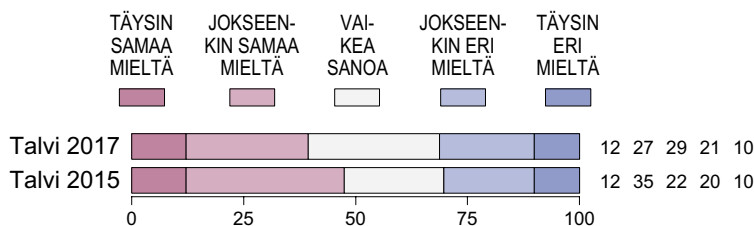
Sosiaalidemokraattien äänestäjistä 29 prosenttia olisi valmis maksamaan enemmän veroja, mutta yli puolet vastustaa lisäveroja. Vihreiden ja vasemmistoliiton äänestäjistä lähes 40 prosenttia olisi valmis lisäveroihin.

39 prosenttia vastaajista olisi myös valmis veronalennuksia vastaan luopumaan joistain valtion tai kunnan palveluista. Vuonna 2015 tehdysä kyselyssä hieman useampi, 47 prosenttia vastaajista oli valmis luopumaan palveluista veronalennusten takia. (Kuvio 6.)

Tuloksen voi tulkita kuvaavan tyytyväisyyttä nykytilaan: veronalennuksia ei vaadita, mutta myöskään lisäleikkauksia ei tahdota. Hallituksen tavoittelemista neljän miljardin menosäästöistä etenkin koulutusleikkauksista on käyty vilkasta julkista keskustelua.

Voimakkaimmin veronalennuksia kuitenkin suosisivat työelämässä johtavassa asemassa olevat. Julkisista palveluista todennäköisesti riippuvaisimmat työttömät taas kannattavat vähiten veronalennusten ja palveluista luopumisen yhdistelmää.

Kuvio 6. ”Jos veroja alennettaisiin, olisin valmis luopumaan joistakin valtiolta ja kunnilta saamistani palveluista” (%)



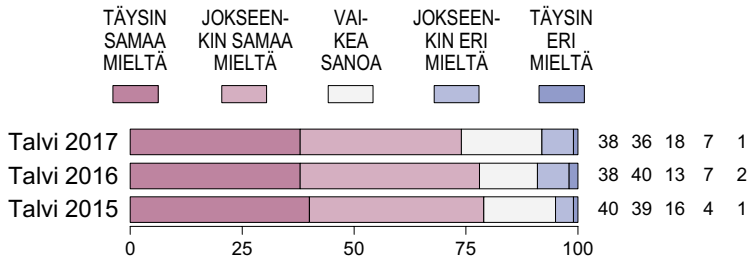
TEHOJA JULKISEEN TALOUTEEN

Helpompi reitti verotaakan kurissa pitämiseen olisi suomalaisten mielestä julkisen talouden tehostaminen. Ainakin yleisellä tasolla ajatus julkisen talouden tehostamisesta saa vankkaa kannatusta (aiheesta enemmän artikkelissa *Kunnat kuntokuurille* s. 10–26.)

Vastaajista 74 prosenttia hyväksyy väitteen ”Verotuksen jatkuvan kiristämisen sijaan julkisen talouden toimintaa pitäisi tehostaa”. Eri mieltä on vain 8 prosenttia vastanneista. Tehostamisenkin suhteen suomalaisten kannat ovat hieman pehmentyneet aiemmasta. (Kuvio 7.)

Vahvimmin julkisen talouden tehostamista veronkiristysten sijaan kannattavat kokoomusta äänestävät. Heistä 91 prosenttia allekirjoittaa tehostamisvaatimuksen. Perussuomalaisia äänestävien parissa luku on 83 prosenttia, keskustaa äänestävien parissa 79 prosenttia ja sosiaalidemokraattejakin äänestävien parissa 65 prosenttia.

Kuvio 7. ”Verotuksen jatkuvan kiristämisen sijaan julkisen talouden toimintaa pitäisi tehostaa” (%)



VIITTEET

- 1 Kuntaliitto (2017): Kuntien tulo- ja kiinteistöveroprosentit 2017, <http://www.kunnat.net/fi/tietopankit/tilastot/kuntatalous/veroprosentit/tuloveroprosentit-kiinteistoveroprosentit/Sivut/default.aspx>
- 2 Vuonna 2014 arvonlisäveron tuotto oli 18,8 miljardia euroa ja kunnallisveron 18,2 miljardia. Ks. esimerkiksi EVA Fakta Verojen kirja, s. 7; http://www.eva.fi/wp-content/uploads/2015/08/EVA_Fakta_Verojen_kirja_2_painos.pdf.
- 3 Sote- ja maakuntauudistus (2017): Kuntien peruspalvelujen valtionosuusuudistus sote- ja maakuntauudistuksen yhteydessä, <http://alueuudistus.fi/kuntien-valtionosuusjarjestelma>.